

Maankäyttö, liikenne ja ympäristö

Nykytilan kartoitus

Tehtävä: Liikennepalveluiden maakunnallinen kehittäminen ja järjestäminen
- Joukkoliikenne -

Tehtävien nykytilan kartoitus

Lakiperusta: Joukkoliikenteen järjestämistä sääntelevät EU:n asetus rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä kansallinen joukkoliikennelaki.

HE liikennekaareksi: Liikennekaaren ensimmäinen vaihe on eduskunnan käsiteltävänä ja on tulossa voimaan 1.7.2018. Toisen vaiheen valmistelu on käynnissä ja kolmas vaihe on vielä tulossa.

1. Vaikuttavuus. Miksi tätä tehtävää hoidetaan?

Poliittisen ohjauksen näkökulmasta (mitä kansan valitsevat edustajat haluavat nähdä tapahtuvan?)

- Liikennepalveluiden halutaan olevan saatavilla siten, että ne tyydyttävät ihmisten erilaiset liikkumistarpeet (koulumatkat, työmatkat, asiointimatkat) ja joukkoliikenne koetaan toimivaksi ja sujuvaksi, kuitenkin kohtuullisin julkisin kustannuksin

Lainsäädäntöohjauksen näkökulmasta (mitkä pakolliset asiat lainsäätäjä on määrännyt maakunnalle?)

- Nykyisin ELY-keskukset, joissa L-vastuualue (9 kpl) vastaavat siitä joukkoliikenteestä, jonka on kaavailtu siirtyvän maakuntahallinnolle (18 kpl) ja kunnat (vammapalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset, koulukuljetukset) sekä KELA (sairasvakuutuslain mukaiset kuljetukset) yhteiskunnan korvaamista kuljetuksista. Joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavat nykyisen joukkoliikennelain ja HE liikennekaareksi mukaisesti joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiskaupungit ja kaupunkiseudut (26 kpl). Maakuntalakiuudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä joukkoliikennetehtäviä siirtyy maakuntien vastuulle, mutta perusopetus säilyy kuntien vastuulla
- Hämeenlinnan kaupunki on seudullinen joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen ja vastaa joukkoliikennepalvelujen järjestämisestä alueella, joka kattaa Hämeenlinnan lisäksi Hattulan ja Janakkalan kunnat, Riihimäki on kuntakohtainen joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen, muulla Kanta-Hämeen alueella Uudenmaan ELY-keskus on joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen ja tämä nykyinen ELY-keskuksen osuus siirtyy Kanta-Hämeen maakunnan tehtäväksi.
- Joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät kattavat joukkoliikenteen tavoitteellisen palvelutason määrittelyn yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa, liikennepalvelujen hankkimisen ja markkinaehtoisesti hoidettavaan liikenteeseen reitti- ja kutsujoukkoliikennelupien myöntämisen.

2. Asiakkaat. Ketä varten tätä tehtävää hoidetaan?

- Joukkoliikennepalveluiden käyttäjät (koululaiset*, työmatkalaiset ja muut joukkoliikenteen käyttäjät)
- Jatkossa samassa kokonaisuudessa vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten käyttäjät
- Yleisenä tavoitteena liikennejärjestelmän kehittämisessä ja liikenteen visioissa on joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattaminen, jolloin joukkoliikenteen asiakkaiksi tavoitellaan myös asukkaita, jotka eivät toistaiseksi ole joukkoliikenteen käyttäjiä.

* Perusopetuksen koulukuljetukset säilyvät kuntien vastuulla

3. Prosessit. Miten tätä tehtävää hoidetaan?

- Joukkoliikenteen kehittäminen on tiivis osa alueen koko liikennejärjestelmän kehittämistä
- Joukkoliikenteen järjestäminen edellyttää saumatonta yhteistyötä alueen kuntien ja liikenteenharjoittajien kanssa
- Vanhanmallisen liikennöinnin loppuessa on Kanta-Hämeessä oivallinen paikka kehittää kuljetuksia entistä tehokkaampaan ja palvelevampaan suuntaan
- Joukkoliikennetehtävien hoitoa on UUD ELY:n osalta kuvattu myös tarkempien prosessikuvausten avulla, jotka on laadittu osatehtävittäin
- Joukkoliikennetehtävissä voidaan nähdä seuraavia osa-alueita:
  - Liikennepalveluiden maakunnallinen kehittäminen ja järjestäminen
  - Julkisen henkilöliikenteen suunnittelu ja järjestäminen
  - Julkista henkilöliikennettä koskevat valtion-avustustehtävät (teliikenteen avoin henkilöliikenne, lentoliikenteen ostot ja lentokenttäavustukset)

4. Henkilöstö ja osaaminen. Kuka tätä tehtävää hoitaa ja mitä pitää osata?

- Uudenmaan ELY-keskuksessa joukkoliikennetehtäviä hoitaa 6 henkilöä. Heidän työaikansa kattaa Uudenmaan ja Kanta-Hämeen joukkoliikennetehtävät. Työaikaa ei seurata maakunnittain, mutta nykyinen toiminta painottuu hyvin vahvasti Uudenmaan maakunnan alueelle.
- Joukkoliikennetehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää yhteistyökykyä, joukkoliikennelain tuntemusta, hankintojen osaamista sekä hyvää suunnittelunäkemyä

5. Resurssit ja kumppanuudet. Millä rahoilla tätä tehtävää hoidetaan ja kenen kanssa?

- Resurssit:
  - Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakuntien alueella Uudenmaan ELY-keskuksen joukkoliikenneraha oli v. 2016 kokonaisuudessaan 5,6 milj.euroa, josta maksettiin avustuksia v. 2016 2,5 milj.euroa, loppuosa 3,1 milj.euroa menee maksatukseen v. 2017. Tästä rahasummasta osa on kohdistunut Kanta-Hämeen maakunnan alueelle – arvio: ko. rahoitusosuudesta on, että noin 10-15% Uudenmaan ELY:n joukkoliikennerahoituksesta kohdistui viime vuonna Kanta-Hämeeseen.
  - Rahoituksen jakautuminen alueittain vaihtelee myös paljonkin vuosittain, riippuen mm. millaista liikennettä on kilpailutuksissa.
  - Kunnat osallistuvat joukkoliikenteen yhteishankintoihin omalla rahoitusosuudellaan, enimmillään jopa 80 % osuudella. Tulevaisuudessa rahoitusosuus sekä Forssan että Riihimäen seudulla tulee kasvamaan, koska hankittavaa liikennettä tulee koko ajan lisää.
- Kumppanuudet: muut toimivaltaiset viranomaiset, kunnat, muut ELY-keskukset, Liikennevirasto, LVM, järjestöt ja liikennöitsijät